

Velfærdsministeren

Dato: 16.01.2008
Kontor: Kommunaljuridisk kt.
J.nr.: 2007-21012-54
Sagsbeh.: NNM

Besvarelse af spørgsmål nr. 26 (Alm. del), som Kommunaludvalget har stillet til velfærdsministeren den 10. december 2007 efter ønske fra Magnus Heunicke (S)

Spørgsmål nr. 26

"Mener ministeren, at det er demokratisk fornuftigt og til at forklare over for vælgere og kandidater, at vi nu efter valgkredsreformen har flere eksempler på, at det på grund af reglerne om fordeling af listestemmer ikke er den eller de kandidater, der opnår flest stemmer til folketinget, der bliver valgt ind, på trods af, at partierne vælger at opstille sideordnet, eller bør det laves om?"

Svar:

1. Som det fremgår af den opgørelse, der indgår i svaret på spørgsmål nr. 24, er der også inden valgkredsreformen forekommet eksempler på, at sideordnet opstillede kandidater opnår valg, uanset at vedkommende har opnået lavere personlige stemmetal end en anden af partiets kandidater i stor- eller amtskredsen, der ikke opnår valg.

Det forhold, at sideordnet opstillede kandidater i enkelte tilfælde kan opnå valg, uanset at vedkommende har opnået lavere personlige stemmetal end en af partiets andre kandidater i storkredsen, der ikke opnår valg, har således ikke umiddelbart noget med valgkredsreformen at gøre. Forholdet har – som nævnt i besvarelsen af spm. nr. 24 – sammenhæng med folketingsvalglovens bestemmelse om, at partistemmer i opstillingskredse, hvor et parti opstiller sideordnet med to eller flere kandidater, fordeles blandt kandidaterne i opstillingskredsen i forhold til de personlige stemmer, som kandidaterne har opnået i samme opstillingskreds, jf. folketingsvalglovens § 73, stk. 5 (lovbekendtgørelse nr. 1262 af 8. december 2006).

Som følge af opstillingskredsenes forskellige størrelse, den forskellige fordeling i de enkelte opstillingskredse af personlige stemmer og partistemmer og den forskellige fordeling i de enkelte opstillingskredse af de personlige stemmer imellem de enkelte kandidater kan der forekomme tilfælde, hvor et mindre antal personlige stemmer opvejes af et større antal partistemmer, der er tillagt den pågældende kandidat.

Den nuværende ordning, hvorefter partistemmer i opstillingskredse, hvor et parti opstiller sideordnet med to eller flere kandidater, fordeles blandt kandidaterne i opstillingskredsen i forhold til de personlige stemmer, som kandidaterne har opnået i samme opstillingskreds, blev indført ved folketingsvalgloven i 1953. Den erstattede den tidligere ordning, hvorefter partistem-

merne ved sideordnet opstilling tilfaldt den kandidat, der havde opnået det højeste personlige stemmetal i opstillingskredsen.

Ved den nuværende ordning får opstillingskredsene den betydning for kandidatudvælgelsen, at partistemmerne i opstillingskredsen fordeles i forhold til de personlige stemmer i opstillingskredsen. Opstillingskredse med en højere andel af partistemmer end andre opstillingskredse har således ved den nuværende ordning i nogen grad kunnet sikre deres kandidaters (herunder deres nominerede kandidats) konkurrencedygtighed i forhold til (nominerede) kandidater i andre opstillingskredse via et større antal partistemmer pr. personlig stemme. Der er dog ikke noget entydigt mønster for, hvorvidt de gældende regler har været til fordel for kandidater opstillet (og nomineret) i større opstillingskredse eller for kandidater opstillet (og nomineret) i mindre opstillingskredse. Flere af de få kandidater, der ikke opnåede valg i 2007, 2005 og 2001 ved sideordnet opstilling uanset større personlige stemmetal end en valgt, var således nomineret i opstillingskredse med et større samlet stemmetal for det pågældende parti end det, partiet opnåede i den opstillingskreds, hvor den valgte var nomineret.

Systemet er netop udformet ud fra ønsket om, at partistemmerne fortsat skulle have en vis betydning, men dog sådan, at en kandidat ved at sikre sig mange personlige stemmer ved en god indsats eller på grund af popularitet alligevel kunne sikre sit valg. Det har da også altid været kendt i partierne, at de personlige stemmers "værdi" bl.a. afhænger af, om de er faldet i en opstillingskreds med et forholdsvis højt antal partistemmer til fordeling i forhold til antallet af personlige stemmer.

2. Det kan ikke umiddelbart afvises, at stigningen ved folketingsvalget i 2007 i antallet af sideordnet opstillede kandidater, der opnår valg, uanset at vedkommende har opnået lavere personlige stemmetal end en anden af partiets kandidater i storkredsen, der ikke opnår valg, har sammenhæng med valgkredsreformen i 2006. Det er dog for tidligt at udtale sig endegyldigt herom på nuværende tidspunkt, hvor der kun har været afholdt ét folketingsvalg efter valgkredsreformen.

Som følge af den nye valgkredsinddeling indgår der flere opstillingskredse i den enkelte storkreds – i gennemsnit $92/10 = 9,2$ opstillingskredse pr. storkreds – end i forhold til de tidligere stor- og amtskredse, der i gennemsnit havde $103/17 = 6,06$ opstillingskredse pr. stor- eller amtskreds. Det øgede antal opstillingskredse pr. storkreds indebærer endvidere, at der for partier, der opstiller mindst det samme antal kandidater som antallet af opstillingskredse, vil være opstillet flere kandidater i samme opstillingskreds, som opstillingskredsens partistemmer vil skulle fordeles forholdsmæssigt imellem. Disse forhold vil alt andet lige øge sandsynligheden for forekomsten af tilfælde, hvor sideordnet opstillede kandidater opnår valg, uanset at vedkommende har opnået lavere personlige stemmetal end en af partiets kandidater i storkredsen, der ikke opnår valg.

3. Som det fremgår af ovenstående, er der – trods stigningen ved folke­tingsvalget i 2007 – fortsat tale om et begrænset antal tilfælde, hvor side­ordnet opstillede kandidater opnår valg, uanset at vedkommende har op­nået lavere personlige stemmetal end en af partiets andre kandidater i stor­kredsen, der ikke opnår valg.

Hertil kommer, at bestemmelsen om, at også partistemmerne i opstillings­kredsen og ikke blot kandidatens personlige stemmetal indgår i kandidat­udvælgelsen, som nævnt hviler på det princip, at opstillingskredsene skal sikres en vis indflydelse på kandidatudvælgelsen.

Jeg er bekendt med, at der er fremsat et lovforslag L 50 om ændring af lov om valg til Folketinget (Valg på personlige stemmer) af Lone Dybkjær (RV), Johs. Poulsen (RV) og Margrethe Vestager (RV), som foreslår indført en ordning, hvorefter et parti med fuldstændig sideordnet opstilling kan anmelde for den pågældende storkreds, at partistemmerne i storkredsen ikke tilfalder nogen kandidat for partiet i storkredsen, dvs. at det alene er de personlige stemmer, der får betydning for kandidatudvælgelsen. Regerin­gen vil under 1. behandlingen af lovforslaget tilkendegive sin stillingtagen hertil.